

İLÂHİYAT ÖN LİSANS ARAPÇA IV

1. SAYI VE EMYİZİ

6. GAYR-İ MUNSARİF

Geri

2. CÜMLELERDE
OLUMSUZLUK

7. TE'KİT

3. İSTİSNA

8. BEDEL

İleri

4. MUKAREBE, RECA
VE ŞURU FİİLLERİ

9. TAACCÜP FİİLLERİ

5. ŞART EDATLARI VE
CEVABINA "FA" GELMESİ

10. MÜNADA

TEMYİZ

ÜNİTE 1

Geri

İleri

www.medicineweb.net

➤ **Tanımı:** Kendinden önceki isimde veya cümledeki kapalılığı gideren mansup ve nekre isime **Temyiz** denir. Temyizin açıkladığı bir önceki isme de **mümeyyez** adı verilir.

➤ **Çeşitleri:**

1-İsmi açıklayan (melfuz): Ağırlık, hacim, alan ve sayıya delâlet eden isimlere melfûz mümeyyez denir. Şu Şekillerde gelebilir.

➤ *Ağırlık:* اِشْتَرَيْتُ جَرَامًا ذَهَبًا

➤ *Hacim:* اِشْتَرَيْتُ كَيْسًا سُكَّرًا

➤ *Uzunluk ve Alan:* اِشْتَرَيْتُ ذِرَاعًا أَرْضًا

➤ *Sayı:* اِشْتَرَيْتُ ثَلَاثَةَ أَقْلَامٍ

2-Cümleyi açıklayan (melhuz) temyiz:

Zikredilmeksizin sözün gelişinden anlaşılan mümeyyeze melhûz mümeyyez denir. Temyizi Türkçe'ye "...bakımından, ..yönünden" şeklinde tercüme edilebilir.

Geri

İleri

طَابَتْ الْقَرْيَةُ هَوَاءً

Mekân hava bakımından iyi oldu.

كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا.

- Şâhit olarak Allah yeter.

كَفَى بِالْمَوْتِ وَأَعْظًا.

- Vâiz olarak ölüm yeter.

حَسُنَ الْوَلَدُ كَلَامًا.

- Çocuk konuşma bakımından güzel oldu.

تَقَدَّمَ الطَّالِبُ عِلْمًا.

- Öğrenci ilim bakımından gelişti.

Geri

İleri

Kullanım Şekilleri:

➤ Nekre isim olarak : اِشْتَرَيْتُ صَنْدُوقًا تَفَّاحًا

➤ Muzafun ileyh olarak: اِشْتَرَيْتُ صَنْدُوقَ تَفَّاحٍ

➤ Harfi cer olarak: اِشْتَرَيْتُ صَنْدُوقًا مِنْ تَفَّاحٍ

İrabi:

- Muzafun ileyh ve harf-i cerli olursa **mecrur**,

شَرِبْتُ كُوبَ مَاءٍ - شَرِبْتُ كُوباً مِنْ مَاءٍ.

Bir bardak su içtim.

Geri

- 3-10 arası sayılarda **ce-mi-mecrur**,

اِشْتَرَيْتُ خَمْسَةَ أَقْلَامٍ. Beş kalem satın aldım.

- 11-99 arasında **müfret-mansup**,

رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَباً.. 11 yıldız gördüm.

İleri

- 100-1000 sayılarında **müfret – mecrur** isim olarak gelir.

فِي الْقَاعَةِ مِائَةٌ رَجُلٍ. Salonda 100 adam vardır.

SAYILARIN TEMYİZİ

ÜNİTE 1

Kısımları:

➤ **Müfred:** 1–10 arası (100–1000 de müfred sayılır)

الف - ثَلَاثُ

➤ **Mürekkep:** 11–19 arası خَمْسَ عَشْرَةَ

➤ **Ukûd:** 20, 30, 40... عِشْرُونَ

➤ **Ma'tuf:** 21–99 arası ثَلَاثُ و عِشْرُونَ

Sayıların Temyizi:

- Bir ve iki rakamlarında temyiz olmaz. Sıfat mevsuf olur.

وَصَلَّتْ إِلَى الْكَلِيَّةِ طَالِبَةً وَاحِدَةً / وَصَلَ إِلَى الْكَلِيَّةِ طَالِبَانِ

اِثْنَانِ

Geri

- 3–10 arası sayılarda temyiz cemi mecrur olur.

وَصَلَ إِلَى الْكَلِيَّةِ ثَلَاثَةَ طُلَّابٍ / رَأَيْتُ خَمْسَةَ مَعْلَمِينَ

İleri

- 11–99 arası sayılarda temyiz müfred mansup olur.

جَاءَنِي ثَلَاثَةَ عَشَرَ طَالِبًا / مَرَّ بِي ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا

- 100–1000 ve katlarında temyiz müfred mecrur olur.

قَرَأْتُ مِائَةَ صَفْحَةٍ / رَأَيْتُ ثَلَاثَةَ أَلْفِ سَائِحٍ

Sayı ve Temyiz de Müzekkerlik – Müenneslik:

- 1 ve 2 rakamlarına sayı ve temyizi birbirlerine uyarlar

وصلَ الي الكلية طالبٌ واحدٌ / وصلَ الي الكلية طالبانِ

اثنانِ

- Müfretlerde sayı madud'un müfredinin zıttı olur.

وصلَ الي الكلية ثلاثة طلابٍ

- Mürekep ve Matuflarda küçük sayı madudun zıttı olur.

(YAKINIYLA UYUMLU UZAĞIYLA UYUMSUZ OLUR)

Sayı ve Temyiz de Müzekkerlik – Müenneslik:

- Ukud sayılarda zıtlık aranmaz.

زارني عشرون طالبًا / زارتي عشرون طالبةً

- 100–1000 de küçük sayı madudun zıttı olur.

رأيتُ ألفَ سائحٍ / رأيتُ ثلاثةَ آلافِ سائحٍ

Geri

İleri

Kısaca 3-10 arası sayılar daima madud'un zıddı olur.

الْأَسْمَاءُ الْخَمْسَةُ - مَسَّةٌ أَسْمَاءٍ

(beş isim)

الْمُدُنُ الْأَرْبَعُ - أَرْبَعُ مُدُنٍ

(dört şehir)

يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَقَّا مِنْ بَعْدِ لَقِي فِي ظُلُمَاتٍ
ثَلَاثٍ

Sizi annelerinizin karınlarında, üç karanlık içinde yaratıyor (Zümer 6).

İrabı:

- 11–19 arası sayıların (12'nin 2 si hariç) her iki yanı fetha üzere mebnidir. Diğerleri cümledeki irabına tabidir.

جاءني ثلاثة عشر طالبًا / جائتني اثنتا عشرة طالبة

- Sıra sayıları sıfat gibidirler. Mevsufuna tabidirler.

قرأت الخبر في الصفحة الثانية

وَاحِدَةٌ - إِحْدَى	وَاحِدٌ - أَحَدٌ	١	1
إِثْنَانٍ - اثْنَتَيْنِ	إِثْنَانٍ - اثْنَتَيْنِ	٢	2
ثَلَاثَةٌ	ثَلَاثٌ	٣	3
أَرْبَعَةٌ	أَرْبَعٌ	٤	4
خَمْسَةٌ	خَمْسٌ	٥	5
سِتَّةٌ	سِتٌّ	٦	6
سَبْعَةٌ	سَبْعٌ	٧	7
ثَمَانِيَةٌ	ثَمَانٍ	٨	8
تِسْعَةٌ	تِسْعٌ	٩	9
عَشْرَةٌ	عَشْرٌ	١٠	10

Geri

ileri

إِحْدَى عَشْرَةَ	أَحَدَ عَشَرَ	۱۱	11
إِثْنَانَا عَشْرَةَ	إِثْنَانَا عَشَرَ	۱۲	12
ثَلَاثَ عَشْرَةَ	ثَلَاثَةَ عَشَرَ	۱۳	13
أَرْبَعَ عَشْرَةَ	أَرْبَعَةَ عَشَرَ	۱۴	14
خَمْسَ عَشْرَةَ	خَمْسَةَ عَشَرَ	۱۵	15
سِتَّ عَشْرَةَ	سِتَّةَ عَشَرَ	۱۶	16
سَبْعَ عَشْرَةَ	سَبْعَةَ عَشَرَ	۱۷	17
ثَمَانِي عَشْرَةَ	ثَمَانِيَةَ عَشَرَ	۱۸	18
تِسْعَ عَشْرَةَ	تِسْعَةَ عَشَرَ	۱۹	19
عِشْرُونَ	عِشْرُونَ	۲۰	20

Geri

ileri

Müzekkerlerde**Müenneslerde**

الْأَوَّلُ

الْأُولَى

Birinci

الثَّانِي

الثَّانِيَةُ

İkinci

الثَّالِثُ

الثَّالِثَةُ

Üçüncü

الرَّابِعُ

الرَّابِعَةُ

Dördüncü

الْخَامِسُ

الْخَامِسَةُ

Beşinci

الْسَّادِسُ

الْسَّادِسَةُ

Altıncı

السَّابِعُ

السَّابِعَةُ

Yedinci

الثَّامِنُ

الثَّامِنَةُ

Sekizinci

التَّاسِعُ

التَّاسِعَةُ

Dokuzuncu

Geriİleri

www.medicineweb.net

الْعَاشِرُ

الْعَاشِرَةُ

Onuncu

الْحَادِي عَشْرَ

الْحَادِيَةَ عَشْرَةَ

Onbirinci

الثَّانِي عَشْرَ

الثَّانِيَةَ عَشْرَةَ

Onikinci

الثَّلَاثِ عَشْرَ

الثَّلَاثَةَ عَشْرَةَ

Onüçüncü

الرَّابِعِ عَشْرَ

الرَّابِعَةَ عَشْرَةَ

Ondördüncü

Geri

İleri

21. (yirmi birinci) الْحَادِي وَالْعِشْرُونَ

105. (yüzbeşinci) الْخَامِسُ وَالْأَمَائَةُ

İSİM VE FİİL CÜMLELERİNDE OLUMSUZLUK

ÜNİTE 2

www.medicinajweb.net

Cümleleri olumsuzlaştıran edatlar

İl ümlesini olumsuzlaştıran edatlar:

1. لا

لا النافية

لا الناهية

لا للدعاء

2. لن

3. لم

4. لمَّا

5. ما

İsim cümlesini olumsuzlaştıranlar

1. ليس

2. ما (hem isim hem fiil cümlesinin başına)

3. ليس 'ye benzeyen olumsuzluk harfleri

a) إنْ

b) ما

c) لا

d) لاتْ

4. لا النافية للجنس

Fiil Cümlesini olumsuzlaştıran edatlar:

1. لا

لا النافية: muzari fiili geniş zaman olumsuz yapar.

لا يَكْتُبُ: yazmaz

لا الناهية: muzrinin başında nehy (yasak) ifade eder.
Muzarinin sonunu cezm eder. (olumsuzluk ve cezm)

لا تَكْتُبْ: yazma!

لا الدعاء mazinin başında dua veya beddua ifade eder.olumsuzluktan başka bir etkisi yoktur.

لا مَرِضْتُ: Hasta olmayasın!

Geri

İleri

Fiil Cümlesini olumsuzlaştıran edatlar:

Geri

2. لن: Muzarinin başına gelir, gelecekte olumsuz yapar.
Sonunu nasp eder.

لن أكذب: Asla yalan söylemeyeceğim

3. لم: Muzarinin başına gelir, geçmişte olumsuz yapar.
Sonunu cezm eder. olumsuzluk mutlakdır.

لم يكتب: Yazmadı

4. لمَّا: Muzarinin başına gelir. لم gibidir. Fakat
konuşulan ana kadar manayı olumsuzlaştırır.

لمَّا يكتب علي: Ali henüz yazmadı

İleri

İsim Cümlesini olumsuzlaştıran edatlar:

1. ليس كان'nin benzerlerindedir. Onun gibi amel eden nakıs mazi bir fiildir. İsmi ref haberini nasb eder.

ليس المؤمن ظالمًا - ليست المؤمنة ظالمةً - ليسوا ظالمين

2. ما (hem isim hem fiil cümlesinin başına)

- Mazi veya muzari fiil cümlesinin başına gelir, onu olumsuz yapar. Hareke etkisi yoktur.

(gitmiyorum) ما أذهبُ - ما كتبَ علي (Ali yazmadı)

- İsim cümlesinin başına gelir ليس gibi amel eder.

Geri

İleri

Not: ما nın amel etmesi için iki şart gerekir;

- أَلَا ile olumsuzluğun bozulmaması
- Haber ve mübtedanın yer değiştirmemesi gerekir. Aksi halde irab etkisi kalkar sadece olumsuzluğu kalır.

ما هذا الا بشر

Bu insandan başka bir şeydir.

Geri

İleri

ليس 'ye benzeyen olumsuzluk harfleri

Geri

İleri

- **إن**: Şartları gerçekleştiğinde **ليس** gibi amel eder.
 - **إن الحياة خالدة** = Hayat ebedi değildir.
 - Haberi isminden önce gelmemelidir.
 - **الا** kullanılarak olumsuzluk bozulmamalıdır.
- **ما**: Açıklama yukarıda yapılmıştır.

ليس 'ye benzeyen olumsuzluk harfleri

- لا: Şartları gerçekleştiğinde ليس gibi amel eder.

- لا جندي جباناً = Bir asker korkak değildir.

- Haberi isminden önce gelmemelidir.
- لا kullanılarak olumsuzluk bozulmamalıdır.
- İsim ve haberi nekra olmalıdır.

Geri

İleri

ليس 'ye benzeyen olumsuzluk harfleri

Geri

- **لَات** : :Şartları gerçekleştiğinde **ليس** gibi amel eder.

لَات سَاعَةٌ بِكَاءٍ = Ağlama vakti değildir.

- Zaman bildiren bir ifade içermelidir.
- Hem ismi hem haberi aynı anda cümlede olmamalıdır.

لَات (السَاعَةُ) سَاعَةٌ بِكَاءٍ

İleri

İSİM CÜMLESİNDE ÖZHENİN TÜRÜNÜ OLUMSUZLAŞTIRAN (LÂ)

Geri

- *Cinsini nefy eden لَّا , إِنَّ gibi amel eder, isminin bütün türlerini olumsuzlaştırır.*

لَا حَسَوْدَ مُسْتَرَحِّحٍ

Hiçbir hasetçi sevilmez.

İleri

İSİM CÜMLESİNDE ÖZHENİN TÜRÜNÜ OLUMSUZLAŞTIRAN (LÂ)

لَا'nın amel etmesinin dört şartı vardır.

- İsmnin cins isim olması.
- İsmi ile kendisi arasına bir kelime girmemesi
- İsmnin ve haberinin nekre olması
- Kendinden önce cer harfi gelmemesi.

İkinci ve üçüncü şartlar yerine gelmezse لَا, إِنَّ gibi amel etmez ve لَا'nın tekrarı gerekir. başına cer harfi bitişirse yalnız amel etme özelliğini kaybeder, tekrarı gerekmez.

Geri

İleri

➤ لَا الْوَسْخُ مَوْجُودٌ وَلَا الْغُبَارُ

➤ لَا فِي الْبَيْتِ طَعَامٌ وَلَا تَرَابٌ - لَا يَحِلُّ الْبِرُّ
بِلَا عَمَلٍ

Geri

İleri

irabı: bu şartlar dahilinde isim müfret ise nasp alameti üzere mebnidir ve tenvin almaz. Muzaaf veya şibih muzaaf ise fetha ile mansuptur.

➤ لَا كَاذِبَ أَمِينٍ - لَا مُتَّقِنًا عَمَلَهُ نَادِمٌ

➤ لَا'nın bazen ismi veya haberi hazfedilebilir.

➤ لَا شَكَّ - لَا مَحَالَةَ - لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ - لَا
(بِأَسْ) عَلَيْكَ

Not:

لَا كَوْكَبَ فِي السَّمَاءِ

(لَا Cinsini nefyeden)

Gökte hiçbir yıldız yoktur.

لَا كَوْكَبٌ فِي السَّمَاءِ

(لَا ye benzeyen ليس)

Gökte bir yıldız yoktur. (iki tane olabilir):

MÜSTESNA

ÜNİTE 3

www.medicineweb.net

Tanımı:

Müstesna; İstisna edatından sonra gelen kısmın önceki hükmün dışında bırakılmasıdır.

İstisna edatları: 3 grupta incelenebilir;

- ✓ إِيَّاهُ
- ✓ غَيْرِ - سِوَايَ
- ✓ (حَاشَا - عَدَا - حَلَا)

İstisnanın temel öğeleri

Geri

İleri

حَضْرَةُ الطَّلَبِ إِلَى خَالِدًا

Müstesna

Müstesna Minh

İstisna edatı

1. **إِلَّا** ve **irabı** en çok kullanılan istisna edatıdır.

➤ Müstesna minh cümlede var ve cümle olumluysa müstesna **mansup** olur.

A-Olumlu Cümlede; Daima mansub olur

Geri

قَدَمَ الرَّجُلُ إِلَّا وَاحِدًا

B-Olumsuz Cümlede; Ya mansub olur yada Müst.minhle aynı irabı alır.

مَا حَضَرَ الْمَسَافِرُونَ إِلَّا حَسَنًا / حَسَنٌ

İleri

C-Olumsuz ve müst.minhi olmayan cümle; Müstesna minh cümlelerin hangi ögesi ise ona göre hareke verilir.

مَا صَامَ إِلَّا مُحَمَّدٌ / مَا رَأَيْتَ إِلَّا حَسِينًا / لَا أَتَوَكَّلُ إِلَّا عَلَى اللَّهِ

2. سَوِي - غَيْرَ

- ✓ Bu iki edat **إِلَّا** dan sonra gelen müstesnanın irabını alırlar.
- ✓ Ayrıca kendileri muzaaf, bundan sonra gelen müstesna muzafun ileyh olur ve daima **Mecrurdur**.

Geri

İleri

لَا يَخَافُ الْمُؤْمِنُ غَيْرَ اللَّهِ

قَرَأْتُ الْكُتُبَ سِوَى كِتَابِ

مَا كَلَّمَنِي أَحَدٌ غَيْرُ اللَّهِ

أَحَبُّ فُصُولِ السَّنَةِ غَيْرَ الشِّتَاءِ

Not:

Sonu illetli olduğundan **سَوِي**'nin hareketi değişmez ve takdiren irab alır.

غَيْرَ nekreden sonra gelirse sıfat olur. Harfi cerden sonra **mecrur**'dur.

Geri

İleri

جَائِي رَجُلٌ غَيْرُكَ

لَا أَعْتَمِدُ عَلَيَّ غَيْرِ اللَّهِ

3. حَاشَا – عَدَا – خَلَا

✓ bunlar fiil kabul edilirse müstesna meful olur.

شَاهِدْنَا مَسَاجِدَ الْمَدِينَةِ خَلَا وَاحِدًا

✓ Bunlar harf-i cer kabul edilirse müstesna mecrur olur.

شَاهِدْنَا مَسَاجِدَ الْمَدِينَةِ عَدَا وَاحِدٍ

Not: *ما* hariç diğeri iki edatın başına bazen gelebilir.

Bu durumda fiil olurlar ve müstesna meful olarak *mansup* olur. Manada deęişiklik olmaz.

Geri

İleri

قُتِلَ الْأُصُوصُ مَا عَدَا الرَّئِيسَ

Not: içinde *إِلَّا* bulunan isim cümlesinin başına *إن* edatı *ما* olumsuzluk ifade eder.

مَا قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ

İstisnanın çeşitleri

1- İstisna Muttasıl

• نَجَحَ الطُّلَابُ فِي الْإِمْتِحَانِ إِلَّا خَالِدًا.

- Halit hariç öğrenciler imtihanda başarılı oldu.

• اِشْتَرَيْتُ أَقْلَامًا إِلَّا قَلَمَ رِصَاصٍ.

• Kurşun kalem hariç kalemler satın aldım.

• cümlelerinde olduğu gibi müstesnâ, müstesnâ minhunun aynı cinseten ise böyle istisnâlara istisnâ muttasıl denir.

b) İstisna Munkatı

• رَأَيْتُ خَالِدًا إِلَّا حِصَانَهُ.

• Halit'i gördüm fakat atını değil.

• حَضَرَ الضُّيُوفُ إِلَّا سَيَّارَاتِهِمْ.

• Arabaları müstesnâ misafirler geldiler.

• نَامَ أَهْلُ الْبَيْتِ إِلَّا كَلْبَهُمْ.

• Köpekleri hariç ev halkı uyudu.

cümlelerinde olduğu gibi müstesnâ, müstesnâ minh'den ayrı bir cinsten ise istisnâ munkatı diye isimlendirilir.

c) İstisnâ Müferrağ

İçerisinde müstesnâ minh'in bulunmadığı cümlelerin istisnâsına da istisnâ müferrağ denilmektedir. Müstesnâ minh cümle içinde hazfedilmiştir (düşürülmüş, belirtilmemiştir):

• مَا جَاءَ إِلَّا أَخُوكَ.

• Kardeşinden başkası gelmedi.

MURAKABE

RECA VE

ŞURU FİİLLERİ

ÜNİTE 4

Geri

İleri

www.medicineweb.net

Tanım:

Kendine ait manaları bulunan bu yardımcı fiiller mübtedâ ile haberin başına gelerek (**كَانَ** ve kardeşleri gibi) mübtedâ'yı merfû haberi de mansûb yapar.

(**كَانَ** ve kardeşleri de denen bu yardımcı fiillerin en önemli özelliği ise haberinin muzâri fiil oluşudur.

Mukarebe (**yakınlık**), Reca (**rica**), Şuru' (**başlama**) fiilleri **كان** gibi amel eder.

Yalnız haberleri fiil cümlesi olur ve muzari fiil şeklinde gelir.
كان gibi isimlerini Ref haberlerini nasb ederler (Mahallen)

Çeşitleri: Bu fiiller 3 ayrılmaktadır;

1-Mukarebe (yakınlık),

2- Reca (rica, umut),

3- Şuru' (başlama) fiilleri

➤ Haberleri fiil cümlesi olur ve muzari fiil şeklinde gelir. Mahallen mansub olur.

➤ **كان** gibi isimlerini Ref haberlerini nasb ederler (Mahallen)

1. Mukarebe Fiilleri

- كَادَ - يَكَادُ

- أَوْشَكَ - يُوشِكُ genellikle haberi أَنْ ile kullanılır.

- كَرَبَ

- *Bunlar bir işin meydana gelmesinin yaklaştığını ifade ederler. (neredeysel, az kalsın, ...mek üzereydi)*
- İlk ikisinin **muzari** halleriyle de kullanılır.

Haberi

İsmi

كَأَدِ الْمُجْرِمِ يُقْتَلُ .

Suçlu neredeyse öldürülüyordu

يُوشِكُ يُوشِكُ خَالِدٌ أَنْ يَخْرُجَ

Halit neredeyse çıkacak.

Geri

İleri

كَادَ الْمُجْرِمُ يُقْتَلُ.

Suçlu öldürüle yazdı (neredeys
öldürülüyordu) .

مَا كَادُوا يَفْعَلُونَ.

Neredeyse yapamayacaklardı (Bakara, 71) .

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطِفُ
أَبْصَارَهُمْ.

Şimşek neredeyse gözlerini alacak (Bakara,
20) .

كَمَرَبِ الْقَلْبِ مِنْ حُزْنِهِ
يَذُوبُ.

Kalp kederinden az kaldı eriyecekti.

أَوْشَكَ أَنْ يَأْتِيَ خَالِدٌ.

Hâlid'in gelmesi yakındır.

يُوشِكُ خَالِدٌ أَنْ يَخْرُجَ.

Halit neredeyse çıkacak.

2. Ümit Fiilleri

➤ **عَسَى** – **حَرَى** – **إِخْلَوْلَقَ** (belki, umulur ki, ola ki, herhalde..) ilk ikisi pek kullanılmaz.

➤ Bunların muzari çekimleri yoktur. Yani camid (donmuş) fiillerdir.

عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ

Umulur ki Allah size merhamet eder.

➤ **عَسَى** nın sadece Mazi çekimi kullanılır ve tam fiil olabilir. genellikle **أَنْ** ile

Geri

İleri